

de Jacobs ladder

Kwartaaluitgave van de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude, onder redactie van de Historische Vereniging O.C. van Hemessen

de Jacobs ladder

Bij de voorplaat

Prachtige naaldkunst in ons museum!
Foto's Hans Bax

43^e jaargang nr. 2, april, mei en juni 2023

SSN 0168-1079

© Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'.
Niets uit deze uitgave mag vernoemd, verspreid en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Op tijd opzeggen!

Wilt u – om wat voor reden dan ook – uw lidmaatschap van de Historische Vereniging niet verlengen, vergeet dan niet dit tijdschrift (vóór 1 december) schriftelijk te melden aan onze penningmeester: Ton Meester, Cantharel 72, 2403 RA Alphen aan den Rijn, e-mail: ton.meester@gmail.com

Lidmaatschap

Wilt u onze Historische Vereniging steunen en de Jacobs ladder voortaan elk kwartaal thuis ontvangen? Bel, schrijf of mail dan naar onze secretaris, Anneke Zwarst, a.h.zwarst@kpnmail.nl (Zie onze site www.hemessen.nl) De contributie bedraagt € 18,- per jaar en € 28,- voor hen die het blad per post ontvangen. Te voldoen na ontvangst van de nota op de rekening bij de Regiobank, nummer NL28 RBRB 0850 0174 16 t.n.v. de Penningmeester van de Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'.

De Jacobs ladder is een uitgave van de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude.

www.hemessen.nl

www.museumwoubrugge.nl

.....

Erelid

- Ben Beukenholdt, oud-voorzitter
- D. Brouwer de Koning (2022†), oud-burgemeester van Jacobswoude
- C. Karmelk, oud-penningmeester van de vereniging (2012†)
- G.W. van der Laan (1999†)

Voorzitter

- Ed Molenaar
Schouw 17, 2481 CP Woubrugge
telefoon 06-290 564 01
e-mail: ed.molenaar@ziggo.nl

Secretaris

- Anneke Zwarst
Van Eeghenstraat 40, 2481 XS Woubrugge
telefoon 0172-518186
e-mail: a.h.zwarst@kpnmail.nl

Penningmeester

- Ton Meester Cantharel 72, 2403 RA Alphen aan den Rijn. telefoon 0172-518560
e-mail: ton.meester@gmail.com

Bestuursleden

- Betty Kemper
- Thea Kok-Lansbergen
- Pim Laarmans
- Peter de Lange
- Roelf Scholma

Redactie

- Thea Kok-Lansbergen (eindredactie)
Emmalaan 74
2481 BB Woubrugge
telefoon 06-21605585
e-mail: thea.lansbergen@ziggo.nl
- Pim Laarmans
- Anneke Zwarst

Basisvormgeving en opmaak

Blikveld, Zandvoort

Aan dit nummer werkten mee

Henk Houtman
Betty Kemper
René van Tienhoven
Frans Witteman

Foto's en illustraties

Archief Museum Van Hemessen
Collectie Bep v.d. Laan
Collectie Erfgoed Leiden en omstreken
Collectie Jan Stigter
Albert Hoogendoorn
Henk Houtman
Pim Laarmans
Dick Posthumus
Ria van der Star (Jd) en Ina van der Ploeg

Beeldbewerking

Pim Laarmans/Hans Bax/Hugo Tander

van Hemessen

jaargang 43 2

Van de voorzitter

Kunst is de bewuste creatie van iets moois of betekenisvol met behulp van vaardigheid en verbeelding. Het omvat een breed scala aan menselijke activiteiten waaronder schilderen, tekenen, beeldhouwen, dans, muziek, zang maar ook diverse soorten van handwerken met draden. Deze omschrijving kunnen we lezen op Wikipedia. Mooier kan ik kunst zelf niet omschrijven. In de oudheid werden al diverse vormen van kunst bedreven. Tegenwoordig is er een brede belangstelling voor alle vormen van kunst en zijn er veel mensen die kunst maken én ervan genieten. Zo ook dichtbij huis, in onze eigen woonomgeving.

In museum Van Hemessen hebben we gemeend eens extra aandacht te besteden aan onder andere met de handgemaakte naald-en-draad kunstwerken. Er is daarom een aantrekkelijke expositie 'Van draad tot kunst' ingericht in een gedeelte van de Jaap Haasbroekkamer en in de gehele Jan Stigterkamer. Een selectie uit fraaie kunstwerken van de Woubrugse dames Nel Ouwerkerk (Textielkunst), Gerry Westmaas (Traditionele quilts), Ien Bulk (Modern kant) en Paula van Moorsel (Art quilt). De expositie is te bezichtigen tot en met 17 september 2023 elke zondag van 14.00 uur tot 16.00 uur en tijdens de Waterrecreatiedag op zaterdag 17 juni en de Open Monumentendagen op 9 en 10 september aanstaande. U/jij komt toch ook een kijkje nemen? Meer dan welkom!

Ook op onze ALV op 14 juni 2023 zien we graag heel veel leden! In de bij dit blad gevoegde bijlage leest u er alles over. Na de pauze volgt een lezing over kleipijpenkoppen, waarvan er ook in onze omgeving veel gevonden zijn.

In deze gevarieerde Jacobs ladder weer een aantal interessante artikelen. Zo ging Henk Houtman in gesprek met Dick Posthumus, die zegt dat Woubrugge zijn leven heeft gered. Verder interviewde hij de in de jaren '70 van de vorige eeuw naar Canada geëmigreerde Woubruggenaren, Albert en Yoka Hoogendoorn. In de serie over verdwenen winkels in Hoogmade een bijdrage van de hand van Frans Witteman over de geschiedenis van de groentewinkel van de familie Van der Sar, en René van Tienhoven schreef een mooi artikel over de geschiedenis van Boeren Leidse kaas, een echt streekproduct. Dit en nog veel meer. Ik wens iedereen veel lees- en kijkplezier!

Een hartelijke groet namens het bestuur,

Ed Molenaar

Open Dag Waterrecreatie

Op zaterdag 17 juni 2023 staan wij weer met een kraam op de braderie van de Open Dag Waterrecreatie. Ook het museum is dan open van 11.00 – 15.00 uur waar de tijdelijke expositie 'Van draad tot Kunst' te zien is.

INHOUD

Nieuws uit het museum	2
Dick Posthumus in Woubrugge tijdens WO II	4
Verdwenen winkels in Hoogmade: Groentewinkel van Van der Star	8
Albert en Yoka Hoogendoorn uit Canada in Woubrugge	11
Boeren Leidse Kaas	15
Hoe was het vroeger in Hoogmade en Woubrugge	18

Nieuws uit het museum

De winterslaap zit erop en nu kijken we alweer naar de zomer uit met hopelijk veel bezoekers, want ook het recreatieseizoen is weer van start en veel fietsers en wandelaars bezoeken dan Woubrugge.

Belangrijke reden om ons museum te bezoeken is de nieuwe tijdelijke expositie (onze voorzitter schrijft er ook over).

Van Draad tot Kunst

Ien Bulk, Paula van Moorsel, Nel Ouwerkerk en Gerry Westmaas, allen inwoners van Woubrugge, zijn elk op hun eigen wijze creatief aan de slag gegaan met garen en textiel. Zomaar een keer begonnen, maar wat hun vlijtige vingers tot stand hebben gebracht is meer dan de moeite waard om gezien te worden. De opening vond plaats op 23 april met twee van de exposanten (de andere twee waren helaas verhinderd) en een aantal genodigden. De 'officiële' opening werd door Nel Ouwerkerk verricht met het doorknippen van de draad die leidde naar de museumruimte. Op onze website www.museumwoubrugge.nl leest u er meer over. De expositie is te zien tot en met zondag 17 september 2023.

... Wij zijn allemaal wel nieuwsgierig naar onze voorouders: wat was hun beroep, waar woonden ze, zijn we van adellijke afkomst? Onlangs kwamen twee achterkleinkinderen van Otto van Hemessen op bezoek om wat meer te weten te komen over hun overgrootvader. Dan is het leuk om ze wat wijzer te kunnen maken en wat documentatie mee te geven. Ze zijn vast van plan nog eens terug te komen met meer familieleden.

... Van tijd tot tijd worden we verrast met een object dat al jaren op een zolder ligt, maar wat wel iets met onze dorpsgeschiedenis te maken heeft. Zo ontvingen we een baggerriem van een inmiddels overleden inwoner. Elders in dit blad leest u meer over baggeren.

... Andersom treffen we in onze collectie iets aan

wat niets met onze dorpen te maken heeft. Zo vonden we een ingelijste verkoopakte van een stuk land, die via Zoeterwoude terecht is gekomen in Valkenburg Z-H. Ook daar hebben we in dit blad een apart stukje over gemaakt.

... En soms kom je in een museum elders in het land iets tegen wat specifiek met onze dorpen te maken heeft. Heel verrassend om serviesgoed uit de 19e eeuw met decor van Woubrugge te ontdekken in het museum in Joure (Friesland).

Website

Op de website van het museum kunt u achtergrondinformatie vinden van ons museum. Over wie nu eigenlijk O.C. van Hemessen was, de collectie en andere wetenswaardigheden. Maar ook over (extra) openingstijden of hoe u kunt afspreken om met een groepje buiten de openingstijden om te komen. En uiteraard over nieuwtjes, zoals nu over de nieuwe tijdelijke expositie. Als u inschrijft op de nieuwsberichten, ontvangt u automatisch een mailtje als er iets nieuws vermeld is.

Hoe?

Ga naar www.museumwoubrugge.nl, klik op: museum van hemessen, scroll naar: een reactie, klik op: Ik ontvang graag bericht als er nieuws is. En via deze website klikt u zo door naar de site 'Foto Bep' met heel veel foto's van onze dorpen en naar de website www.hemessen.nl, waar u op een

eenvoudige manier artikelen en foto's die in de Jacobs ladders hebben gestaan terug kunt vinden. DOEN!!!

Excursie voor leden van onze vereniging

Het is alweer een aantal jaren geleden dat wij gezellig met elkaar op excursie zijn geweest. Het lijkt ons daarom een goed idee u te vragen of er dit jaar belangstelling is voor een excursie naar een leuke en interessante plaats in onze mooie omgeving.

Kom met voorstellen waar u graag met andere leden heen zou willen gaan. De wijze van vervoer ernaartoe is natuurlijk van belang. De kosten zijn afhankelijk van waar we heen gaan en zullen later bepaald worden. Het tijdstip van de excursie zal na de komende zomervakantie zijn.

Hierbij enkele suggesties

- met de boot:**
 - rondvaart Roelofarendsveen, Veense Polder, Westeinderplassen
 - rondvaart Kagerplassen, bezoek herberg De Vergulde Vos
 - rondvaart Bodegraven, bezoek brouwerij de Molen en de Korenmolen de Arkduif

- met de auto:**
 - Alphen a.d. Rijn, museum Archeon (museumjaarkaart)
 - Valkenburg, museum (museumjaarkaart)
 - Leiden, museumbezoek (Museumjaarkaart).

Wij zijn heel benieuwd naar uw ideeën! Mail of bel daarvoor naar een van onze redactieleden.

Verkoopakte komt goed terecht!

Met enige regelmaat vinden we in het museum een voorwerp of document, dat niet direct een historische binding heeft met Woubrugge of Hoogmade. Een leuke uitdaging om zoiets dan op de juiste plek te krijgen. Zo ook deze officiële

verkoopakte uit 1746 van een stuk grond. We gingen te rade bij de collega-vrijwilligers in Zoeterwoude, maar na bestudering verwees men ons naar de Historische Vereniging Oud-Valkenburg. Blij verrast was men daar met dit document, inderdaad de akte van verkoop van een stuk grond in hun gemeente (men kon de locatie precies aanwijzen) en op woensdag 29 maart hebben wij het overhandigd aan de penningmeester Gerrit Russchenberg. (zie de foto hieronder). Zo is dit historische document op de juiste plek terug en ligt het niet in vergetelheid bij ons op zolder!

‘Bleekneusje’ Dick Posthumus uit Rotterdam: ‘Woubrugge heeft mijn leven gered’

Door Henk Houtman

Wat moet dat een ervaring voor een jongen van negen jaar zijn geweest. Vanuit het Westen komen met honderden tegelijk zware bommenwerpers over de weilanden aangevlogen. Eindelijk voedseldroppings. Het is 28 april 1945. Dickie Posthumus uit Rotterdam-Zuid staat op de zolder van het woonhuis van Eldert van Luling aan de Vierambachtsweg in Woubrugge. Samen met familieleden kijken ze uit het dakraam naar de Engelse Lancasters en Amerikaanse B-17 bommenwerpers, die met donderend geraas laag overvliegen. Ze zwaaien naar de piloten en zingen: “Zonder onze Tommies kunnen wij niet leven, zonder onze Tommies kunnen wij niet zijn. Hiep, hiep, hoera.”

Wat doet dat Rotterdamse jongetje daar op die zolder in Woubrugge? Hij is een van de 40.000 ‘bleekneusjes’ in het nog bezette deel van ons land, die bij boeren mogen logeren. Zij komen uit de grotere steden, waar de verschrikkelijke hongersnood dagelijks slachtoffers maakt. Dick Posthumus, 87 jaar en nu wonend in Veldhoven, kan het gelukkig navertellen: “De opvang in Woubrugge heeft mijn leven gered.”

Voedseldropping

In 1944 werd het Interkerkelijk Bureau voor Noodvoedselvoorziening en Kinderuitzending opgericht om te proberen ‘hongerkinderen’ onder te brengen bij boeren. Ook het Rode Kruis, scholen, bedrijven en gemeenten waren hierin actief. De (foute) Volksunie verzorgde ook uitzending van kinderen, “naar één der mooiste streken van Duitsland waar bleekneusjes zes weken

genieten van alles wat het mooie land weet te bieden”, schrijft het Dagblad van Rotterdam op 22 september 1942.

Manna en Chowhound

De Engelse minister Atlee bracht begin 1945 een bezoek aan het bevrijde deel van Nederland, waar hij veel uitgehongerde kinderen zag. Hoe erg moet het wel zijn in het nog bezette deel? Het grootste deel van de bevolking in dat gebied zal verhongeren, als niet snel hulp wordt geboden, houdt Atlee het Engelse parlement voor. Zo gaat op 28 april 1945 de operatie ‘Manna’ van start. De naam komt uit het Oude Testament uit Exodus 16-36. Manna is het voedsel dat God dagelijks uit de hemel deed neerdalen om de Israëlieten tijdens de veertigjarige doortocht door de woestijn van voedsel te voorzien.

Enkele dagen later komen de Amerikanen met hun B-17 bommenwerpers. Zij geven hun voedseldroppings de naam ‘Operatie Chowhound’, de bijnaam voor soldaten die twee keer opscheppen in de mensa.

Er wordt in negen dagen 11.000.000 kilo voedsel gelost boven West-Nederland. De inhoud van de voedselpakketten bestaat uit blikken scheepsbeschuit, legerrantsoenen, thee, eipoeder, bonen, Spam (nu bekend als Smac), sigaretten, chocolade en margarine.

Nee, geen Zweeds brood, een hardnekkig misverstand. Met schepen worden wel grote

partijen zakken meel uit Zweden en andere landen aangevoerd. Dankzij een overeenkomst met de Duitsers worden de vliegtuigen en schepen met rust gelaten.

De oudste zus Nel, toen 17, nu 94 jaar, bracht Dick en zusje Jopie naar Bodegraven.

Kapotte klompschoen

Dick Posthumus wordt op 10 december 1935 in de Millinxbuurt in Rotterdam-Charlois geboren. Het gezin telt acht kinderen, twee jongens en zes meisjes. De elf jaar oudere broer wordt tewerkgesteld in Duitsland. Blijft over een gezin van negen personen, dat moet zien te overleven. Moeder Posthumus heeft het adres van ds. Klusener in Bodegraven en in opperste nood schrijft ze een brief naar hem. Dochter Nel heeft eerder in het gezin van de predikant stage gelopen als naaister. Hij is misschien genegen het gezin te helpen. Jawel, er mogen drie kinderen komen. Het is februari 1945. Met een boot van Carsjens uit Alphen aan den Rijn vertrekken de kinderen onder leiding van de oudste zus Nel (17). Aangekomen in Boskoop moeten ze verder lopend naar Bodegraven, ruim 8 kilometer, anderhalf tot twee uur in mistig weer en de barre kou van februari.

Dick heeft na vijf jaar oorlog geen fatsoenlijke schoenen aan. Hij loopt op klompschoenen die met bandjes vastzitten. Tot een bandje knapt en hij de rest van de voettocht slepend met een kapotte schoen moet afleggen.

De dominee is gelukkig thuis. Hij wist niet wanneer de kinderen zouden komen; communicatie in de oorlog was moeilijk. Als hij de deur opendoet, staan daar ineens drie verkleumde, uitgemergelde bleekneusjes voor zijn neus. Klusener springt op zijn fiets om slaapplekken te zoeken voor de kinderen. Dat lukt.

Dick wordt opgenomen in een jong gezin, de zussen mogen bij een oudere man logeren. Dick: “Ik kan me nog goed de stapel boterhammen herinneren, die ze me voorzetten. Ik ben daar maar kort geweest, want de vrouw moest bevallen van haar tweede kindje en mijn aanwezigheid was wat lastig. Ik ben toen achterop de fiets van een ouderling van de kerk naar Woubrugge gebracht.” Vier meisjes uit het gezin Posthumus uit de getroffen stad Rotterdam waren in 1941 al eens via de kerk een paar weken op ‘vakantie’ geweest in Woubrugge. Nel logeerde toen bij de familie Peters, Jo (ook Jopie of Joop genoemd) bij Eldert van Luling, Annie bij de familie Anker in de Kerkstraat en Atie bij de familie Den Horder. Alle kinderen moesten eerst verzamelen bij dokter Loth en vandaar werden ze naar de verschillende adressen gebracht.

De hele familie Posthumus. Vijf van de kinderen hebben in de oorlog en erna in Woubrugge gelogeerd. Boven v.l.n.r. vader en moeder en oudste zoon Jaap, daaronder v.l.n.r. Ans, Nel, Aad en Jo, vooraan Wil, Irene en Dick.

Weduwe Jan Peters

Dick werd door de Bodegraafse ouderling afgeleverd aan de Vierambachtsweg waar hij mocht logeren bij de 'weduwe Jan Peters', zoals Barbera Kroon (geboren 1872, overleden 7 april 1945) werd genoemd. Echtgenoot Jan was in juli 1940 overleden. Haar al wat oudere ongetrouwde kinderen Hendrik en Clazien woonden nog thuis. "Ik ben daar maar een paar weken geweest, want de weduwe was ernstig ziek. Ik ben toen bij de familie Willem van Luling gaan logeren. Willem was timmerman en was ooit onder een omvallende heistelling terechtgekomen, waardoor hij een houten been had. Met een driepoot liep hij door de kamer."

"Dokter Loth was bij de weduwe, met wie het heel slecht ging, en zei tegen mij dat ik snel haar zoon Hendrik moest gaan roepen, die bij een boer in de buurt werkte. Helaas kwam Hendrik net te laat. Ik ben toen bij Hendrik en Clazien Peters gaan wonen."

Links Dick met de kleine Vinus Peters, het jongere broertje van Aafke Peters, die in Hazerswoude woont, in de tuin bij tante Clazien aan de Vierambachtsweg.

Dick Posthumus amuseerde zich wel als 9-jarig jongetje in Woubrugge. Hij scharrelde overal rond. Van de Duitsers, die de brug bewaakten, had hij geen last. De Ortskommandant woonde in de hervormde pastorie.

Dick weet te vertellen dat hij bij de molen van Vrolijk regelmatig een kannetje melk ging halen voor tante Anna, de vrouw van Willem van Luling

en zus van de molenaar. Met een platte schuit voer Vrolijk de Wetering over om bij zijn koeien te komen en soms mocht Dick mee.

De familie Peters was gereformeerd en dus moest Dick twee keer op zondag mee naar de kerk van dominee Dronkert. Hij ging ook naar de School met de Bijbel ("Daar heb ik het Wilhelmus geleerd"). Doordeweeks mocht de kleine Dick steeds bij andere gezinnen aanschuiven om mee te eten. Spannend was het allemaal wel. Bij buurman Boon zat een onderduiker, iedereen wist dat en aan de andere kant van de weg woonde een NSB'er....

Bevrijding

En toen was er de bevrijding. "Ik ben er nog boos over. Ik logeerde bij Willem van Luling. Ze hadden me niet wakker gemaakt!!" Alle kinderen trokken die dag juichend en joelend over straat, het Rotterdamertje uit Charlois deed net zo hard mee: "We gingen naar het huis van burgemeester Rijnders en daar zongen we voor zijn deur vaderlandse liedjes."

Bijzonder was de bevrijdingsdienst in de Dorpskerk, een gezamenlijke kerkdienst nota bene van gereformeerden en hervormden: "Onder aan de trap van de kerk moesten we onze klompen achterlaten."

Een kleine 80 jaar geleden zat het Rotterdamse 'bleekneusje', de 9-jarige Dick Posthumus, aan tafel bij de familie Peters te smullen.

Weduwnaar Posthumus is op z'n 87e alweer 27 jaar gepensioneerd. Hij heeft zijn carrière gemaakt bij

Philips, als finance-controller vier jaar in Teheran gewerkt en vanaf 1972 op het hoofdkantoor in Eindhoven.

Na de oorlog heeft hij nog als jonge tiener in de jaren 1946-1949 in de schoolvakanties in Woubrugge gelogeed: "Het eerste jaar ging ik met de trein vanuit Rotterdam naar Leiden en dan verder met een omgebouwde militaire vrachtauto als bus naar Woubrugge. Bij elke halte werd gestopt."

Woubrugge zal Dick Posthumus nooit vergeten. Vier jaar geleden heeft het 'bleekneusje' nog heerlijk in 't Oude Raedthuys aan de Woudwetering geluncht! <<

Rotterdam is niet vergeten wat met name de boerengezinnen voor de Rotterdamse kinderen in de Hongerwinter hebben gedaan. Duizenden kinderen, die de hongerdood nabij waren, denken met dankbaarheid terug aan hun tijd bij de gastgezinnen. Ter nagedachtenis is aan de muur van de Westewagenstraat 62 in Rotterdam een kunstwerk geplaatst van de Rotterdamse striptekenaar Martin Lodewijk. Burgemeester Aboutaleb heeft op 19 december 2022 het monument onthuld.

Baggerriem

Van tijd tot tijd krijgen we een object aangeboden als welkome aanvulling op de collectie. Zo kregen we 4 oktober 2022 bezoek van mevrouw Bieringavan der Meer, dochter van W.J.J. van der Meer, met de baggerriem van haar vader. Wij wisten niet wat je je moet voorstellen bij het werken met een baggerriem, maar na de uitleg was het duidelijk,

Maar eerst, wat is baggeren en waarom moet dat gebeuren.

Baggeren is het verwijderen van een laag modder, zand of slib (bagger) van de waterbodem van een sloot of een meer. Bagger bestaat voornamelijk uit afgestorven waterplanten, bladeren van bomen langs de oevers en bodemdeeltjes (sediment) dat vanaf de oevers in het water spoelt. Het ontstaan van bagger is een natuurlijk proces en per jaar groeit de laag bagger één tot drie centimeter. Door te baggeren blijven de waterlopen voldoende diep en behouden de juiste waterkwaliteit. Een te dikke baggerlaag leidt vanwege de afbraakprocessen tot een afname van zuurstof in het water wat weer schadelijk is voor het leven onder water.

Tegenwoordig zijn er allerhande machines om te baggeren, maar toen Willem van der Meer jong was, was het voornamelijk handwerk en stond in zijn persoonsbewijs van 1941 als beroep 'baggerman'. En zo heeft hij gedurende 25 jaar dit werk gedaan. Aan het werk in de Wijde Aa en het Braassemermeer voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog, maar daarna werd het meer een extra job naast zijn hoofdberoep en op een gegeven moment is hij ermee gestopt. Maar

de riem, als noodzakelijk gereedschap bij het baggeren, bleef zuinig bewaard en ligt nu in het museum.

Willem van der Meer aan het baggeren

Willem van der Meer is gestopt met baggeren, omdat het zijn passie was om aardbeien te kweken: dat werd zijn hoofdberoep. Vast en zeker zijn er leden die hem gekend hebben. Hij woonde met zijn gezin in de Kerkstraat 7 in Woubrugge. Het witte huisje is inmiddels afgebroken en vervangen door een nieuw pand. Achter zijn huis had hij een kas waarin hij de zomerkoninkjes kweekte, maar ook had hij landjes aan de Tuindersweg, Boddens Hosangweg, Bateweg en een volkstuin. Het was zijn lust en zijn leven en dat vertaalde zich in prachtige en heerlijke aardbeien. Helaas was de opbrengst niet voldoende om zijn gezin goed van te onderhouden en daarom ging hij 's nachts werken bij de koperen buizenfabriek in Leiderdorp en de gipsfabriek GIBO in Alphen aan den Rijn en dan kon hij overdag zijn aardbeien kweken. En ondanks dit harde werken heeft hij de mooie leeftijd van 84 jaar bereikt.<<

Over de groentewinkel van Willem en Trees van der Star

Door Frans Witteman

In de serie over verdwenen winkels in Hoogmade deze keer de geschiedenis van de groentewinkel van de familie Van der Star. Die zaak was gevestigd op het adres B 26, later Kerkstraat 58. De zaak werd in/rond 1922 geopend door Jaap van der Star en echtgenote Riek Van der Star-Vlasveld. In 1953 zette zoon Willem de groentezaak van zijn ouders voort. De winkel werd in/rond 1972 gesloten.

Het begin

In welk jaar Jaap van der Star de handel in aardappelen en groenten begon is niet precies bekend.

De zaak werd in of rond 1922 geopend door Jacobus (Jaap) van der Star (1891-1984) en Hendrika (Riek) Geertruida Vlasveld (1894-1985), met wie hij op 20 oktober 1922 trouwde. Het is aannemelijk dat zij na hun huwelijk met de handel zijn begonnen. Samen kregen zij vier kinderen: de dochters Jo en Annie en de zonen Jan en Willem.

Een eerste advertentie over Jac. v.d. Star met

de aardappel- en groentehandel verscheen, ter gelegenheid van het uitbrengen van een nieuwjaarswens in de Leidsche Courant van 31 december 1923.

Leidsche Courant van 31 december 1923

Over het begin van de groentewinkel schreef Hans van der Wereld in 'Het begon in 1252...': "Destijds begon Jaap van der Star in het dorp spontaan een groentewinkeltje. Zijn vrouw stond daarin achter de toonbank, terwijl Jaap zelf met een handkar langs de deuren ging om zijn waren te slijten. Later nam zijn zoon Wim de zaak over, terwijl zijn vrouw op haar beurt de plaats achter de toonbank innam." Uit deze passage kan ook geen precieze startdatum worden afgeleid.

Riek van der Star-Vlasveld rond 1926-1927 in de deuropening van de groentewinkel met de zonen Willem (links) en Jan.

Groenteboer in een groen dorp

Groenteboer zijn in de twintiger jaren van de vorige eeuw in een klein dorp met inwoners met vaak een eigen tuin was niet zo eenvoudig. In die beginjaren hadden vele Hoogmadenaren een eigen moestuin. De pastoor, de dominee en alle boeren beschikten over een moestuin en vaak ook een boomgaard. Een moestuin nabij de eigen (huur)woning of de boerderij, het hoorde erbij. De groene oogst van

die eigen moestuinen werd vanaf de late lente in familie en gezin vers genuttigd. Daarnaast zorgden de vaders en de moeders dat ook in de winter 'mondjes en maagjes' van hun veelal grote kinderschare werden gevuld. Veel fruit en groenten werden in de (na)zomer ingemaakt. Wecken in glazen potten of bewaren in zout of zuur. Pruimen en peren, bonen en kool vonden hun inmaakroute naar de komende winter. En in die dorpse context runden Jaap en Riek hun groentezaak.

De nationale driekleur met wimpel aan de gevel van de aardappel- en groentehandel op Kerkstraat 58. Op de foto bij de groentekar v.r.n.l.: Riek van der Star-Vlasveld, zoon Willem en een onbekende. Verder een poster voor een wielervedstrijd aan het raam van de winkeldeur. Links van het woonhuis een stapel houten groentekisten.

Groenten van de Piest

Jaap van der Star verwierf zijn groenten en fruit, naar ik vermoed, op drie manieren: samen met zijn broer 'Jankie' teelden ze alles in hun tuin op het (volks)tuinencomplex in de Piestpolder, zij kochten in op de groenteveilingen in Leiden en Roelofarendsveen en zij zullen van dorpsgenoten te veel geteelde groenten hebben doorverkocht. Alles vers en seizoensgebonden. Daarnaast zullen zij ook groenten in blik of potten hebben verkocht. Groenten in potten van Van Ruiten of tafelzuur van B. Volwater & Zn uit Roelofarendsveen? Appelmoes van Koeleman of uitjes van Uyttewaald uit Ter Aar? Jaap zal bij een groothandel in Leiden ook buitenlandse fruit zoals bananen, citroenen en sinaasappelen hebben ingekocht. In welk jaar voor de eerste maal in Hoogmade bananen in de verkoop waren? Geen idee. Het aanbod was toen

veelal seizoensgebonden en minder gevarieerd dan het enorme assortiment dat tegenwoordig het hele jaar door beschikbaar is.

Groenteboer Jaap van der Star met zijn kleindochter Ria rond 1965 op zijn tuin in de kleine Piestpolder. Op de achtergrond de Gros- of Voorofsemolen.

Jaap werd op de moestuin in de Piestpolder geholpen door zijn broer Johannes (Jankie). Jankie (1893- ?) woonde aan De Does op Van Fenemalaan 14. In de woorden van 'achterlicht' Ria van der Star: "Jankie was een beetje een zonderling figuur, een beetje een kluizenaar, die ongetrouwd is gebleven. Overigens was mijn opa ook nogal bijzonder en eigengereid." Ria herinnert zich ook dat haar opa Jaap een fanatiek wielrenner én biljarter was. Jankie was ook een onbezoldigde handhaver van de rust op de kleine Piest. Hij zorgde ervoor dat kwajongens het wel nalieten om op en in de tuinen van de 'teelt-Piest' te komen. Als jonge jongens van het dorp waren we een beetje bang voor Jankie.

De volgende generatie

In de loop van 1953 ging de zaak over van vader Jaap naar zoon Willem (1926-1997). Vader Jaap was toen 62 jaar oud, zoon Willem 27 jaar jong. Willem van der Star huwde met Trees Kuipers (1930-2017). Samen kregen zij vier kinderen: twee dochters, Henny (195?- 2021) en Petra (195?), en twee zonen, Jaap (1958-2017) en Willem (1961).

Drie generaties rond 1960 voor de etalage van de groentezaak.

Boven v.r.n.l.: Riek van der Star-Vlasveld, zoon Willem en echtgenote Trees van der Star-Kuipers. Onder v.r.n.l.: de dochters Henny en Petra.

Veel concurrentie

Lange tijd was de groentewinkel van de familie Van der Star de enige groentezaak in Hoogmade. In latere jaren kwam de concurrentie uit verschillende hoeken. Allereerst was er de concurrentie van grote supermarkten in de vijftiger en zestiger jaren in Leiden: Piet de Gruyter en Zn., Albert Heijn en Simon de Wit. Sommige Hoogmadenaren togen met de bus of (brom)fiets naar Leiden om daar goedkoper hun boodschappen te doen.

Verder waren er ook rijdende groenteboeren uit andere plaatsen in Hoogmade actief. Specifieke concurrentie kwam na de oogst van fruit, zoals aardbeien, appels, peren en pruimen. Zo kwam 'Piet Stek' uit Leiden in de vijftiger jaren met zijn gemotoriseerde bakfiets naar Hoogmade om zijn verse waren uit te venten. (Zijn echte naam is onbekend).

Groenten venten in de Kerkstraat in Hoogmade rond 1970. Bron: Film van Aad van Mil.

Nog meer groenteverkopers in het dorp

De strikte scheiding in de verkoop van levensmiddelen tussen de bakker, de groenteboer, de kruidenier, de melkboer en de slager verdween na de Tweede Wereldoorlog met de opkomst van de supermarkt en supermarktketens. Die winkels boden een steeds breder assortiment. De klant kon in één winkel alle benodigde levensmiddelen in een mandje of karretje stoppen. Ook in de supermarkt van Koos en Els Witteman op Kerkstraat 35 konden vanaf het eind van de jaren zestig brood, melk, groenten en fijne vleeswaren worden gekocht. Rond 1965 werd in de supermarkt van Koos en Els Witteman begonnen met de verkoop van groenten en fruit uit het Westland.

Leidsche Courant van 31 december 1971

De sluiting

De groentewinkel van de familie Van der Star sloot (waarschijnlijk) in 1972. De laatste advertentie van W. Th. v.d. Star verscheen op 31 december 1971 in de Leidsche Courant. Na vijftig jaar was het einde oefening. Het winkeldeel werd bij het woonhuis getrokken. Anno 2023 wordt het pand particulier

bewoond.

- Met dank aan Ria van der Star (Jd) en Ina van der Ploeg voor de ontvangen foto's en informatie.
- Zie voor de geschiedenis van de Piestpolder het boekje: "De Piestpolder in Hoogmade, Over de kleine Piest, de volkstuinders en hun tuinen, Frans Witteman, 2014." Dit boekje is beschikbaar in het museum in Woubrugge. <<

Albert en Yoka Hoogendoorn

Door Henk Houtman

De rust is weergekeerd in Woubrugge. Begin februari was het nogal rumoerig en onrustig in het dorp, dat was goed te merken. De reden was dat één van de grootste belhamels van weleer, nu 83 jaar, even terug was. Met vakantie overgekomen uit Canada. We hebben het over Albert Hoogendoorn, die met zijn echtgenote Yoka Polderman (80) zijn geboorteplaats Woubrugge weer eens had opgezocht om onder andere zijn broer Hen en andere familieleden te bezoeken en de sfeer op te snuiven van het dorp, waar hij zoveel kattenkwaad had uitgehaald.

Albert Hoogendoorn en Yoka Polderman in het museum

Kattenkwaad

Kattenkwaad in het kwadraat kun je wel stellen. Albert vertelt: "Met mijn speciale vriendje Bert Boer rookten we als kleine jongens tabaksbladeren in een uitgeholde kastanjeboom. Als Klaas den Brave op zondagavond de ijscoke in z'n schuur had gezet, gingen we ijsjes eten, want we wisten waar de sleutel hing... We hadden altijd 'ruzie' met agent Bil, die in de Schoolstraat woonde. We hebben eens zijn voordeur dichtgeplakt met kranten, dan belletje trekken en hard weglopen. Een keer stond hij op de uitkijk. Wij weer belletje trekken, de agent vloog ons achterna en om mijn leven te redden sprong ik in de Wetering en zwom naar de overkant.

Zondags trokken de jongens en meiden naar de Wijde Aa. Eigenlijk moest ik naar de kerk, maar we spijbelden. We zorgden er wel voor dat als de kerk uitging we daar weer waren, zodat mijn ouders dachten dat we in de kerk hadden gezeten. Ik heb enorm genoten om als jonge jongen in Woubrugge te wonen en het is nog steeds mijn geliefde dorp."

Poep in een klomp

Met enige schroom wil Canadees Albert Hoogendoorn het verhaal van de klomp en de poep vertellen, want "er wonen nu allemaal nieuwe, deffige mensen in Woubrugge." "Kees van den Berg woonde aan de Van Hemessenkade en was kaashandelaar en klompenmaker geweest. Er was daarachter, aan de Boddens Hosangweg, een groot stuk bos met populieren, waarvan het hout voor klompen werd gebruikt. Mijn vriendje Jantje Schijf van groenteboer Gerrit Schijf, die daar vlakbij woonde, en ik speelden er in het bos en in de schuur van de klompenmaker als hij een tukkie deed. Bij de deur van zijn schuur stonden zijn klompen. Jantje moest poepen en ik adviseerde hem om dat in een van de klompen te doen. Ik heb de klomp precies weer neergezet, zoals die stond. 's Morgens ging Van den Berg naar z'n groentetuin, stapte uit zijn pantoffels en in de klompen. Waar het een zit, kan het andere niet zitten. Hij zal wel nijdig zijn geweest. Van de burens hoorde hij dat Jantje en ik de dag ervoor in het bos hadden gespeeld, dus

ging hij op hoge poten, waarvan één strontpoot, naar m'n vader. Ik hoor hem nog zeggen: je zoon heeft in m'n klomp gescheten. Mijn vader zei: ik zal hem een pak slaag geven, maar ik nam de benen. Dat is de story. Jaren geleden was ik met Yoka op bezoek in Woubrugge en de fanfare was muziek aan het maken met mijn oude vriend Jan Schijf op eufonium (tenortuba). Na afloop vroeg ik aan Jan: nu moet je me toch eens zeggen wie er in die klomp scheet. Hij keek naar Yoka en zei: Ik. Dus na meer dan een halve eeuw ben ik vrijgesproken van een misdrijf!"

Vader Abraham

Albert Hoogendoorn is net voor de oorlog op 13 april 1940 geboren. Hij is een oudoom van de verhuizer Dick Hoogendoorn aan de Kerkweg. Albert heeft gewoond aan de Voorweg A95, nu Van Hemessenkade 25. Zijn vader, Abraham Hoogendoorn, had hier een slagerij. De slagerij was overgenomen van Izak Jacobs, die er met zijn vrouw, de linnen-, katoen- en sitsverkoopster Judik Mozes Meijer, woonde (sits is met motieven bedrukte katoenen kleding).

De slagerij van Alberts vader

In vroeger jaren moest voor het uitoefenen van veel beroepen patentrecht worden betaald. Dat was ook nog in de tijd van slager Abraham Hoogendoorn. Deze Abraham was de vierde Abraham. Zijn vader Cornelis kreeg met zijn vrouw Grietje Mak in 1874 het eerste zoontje Abraham. Moeder stierf in het kraambed, het zoontje twee jaar later. Cornelis hertrouwt en met zijn nieuwe

echtgenote Ingetje van Teijlingen werden in 1878 en 1880 nog twee zoontjes Abraham geboren. Beiden stierven als baby. In 1883 werd Cornelis vader van de vierde Abraham. Hij bleef gelukkig in leven en werd later onze slager (met eigen slachterij) aan de (huidige) Van Hemessenkade. Recht tegenover de voormalige slagerij hebben Albert en Yoka tijdens hun verblijf in Woubrugge gelogeerd in de B&B aan de Comriekade.

Alberts jonge jaren

Terug naar Albert, zoon van Abraham Hoogendoorn en zijn vrouw Aaltje Schurink. Vader was eerder getrouwd geweest met Dirkje de Jeu en Antje van der Iest. Zo kwam het dat Albert drie halfzussen en een halfbroer heeft en twee broers van

wie Hen (Henk) als enige nog leeft en in de Van Duivenvoordestraat in Woubrugge woont. Albert vertelt: "Ik was de jongste thuis en volgens mijn

vriendjes flink verwend. Ik kreeg de ruimte om van alles te ondernemen: spelen, zwemmen in de Wetering, ijsje piepen. Ik speelde veel met Eb Stigter. Hij stierf in 1946. Later werd weer een zoontje geboren dat ze ook Eb noemden. In de schuur zorgde ik voor het varken en de biggetjes. Vader was altijd druk aan het werk in de zaak. Ik ging naar de School met de Bijbel aan de Van Hemessenkade. Juffrouw Burggraaff was de eerste vrouw waar ik hartstikke gek op was. Ze was zo mooi, ze was eigenlijk een poederdoos, maar heel erg lief.

De klas van Albert: Achterste rij: Wim den Hertog, Jan Noordam, Hans Oudshoorn, Hen(k) Hoogendoorn, Henk Angenent, Ad Burggraaff, Piet van Harten, Dammes Uithol.

Tweede rij: Arie Brunt, Piet Groot, Henk Boer, Arie Bregman, hoofdonderwijzer J.H. Kamminga, Huug Boer, Kees van Heezik, Gé Hoogeveen, Wout den Ouden.

Derde rij: Jannie Boom, Adrie Wolvers, Stien Noordam, Gonnie van Leersum, Wil Haak, Joke van Harten, Truus van der Lip, Anneke Noordhof, Trijntje de Groot.

Voorste rij: Rien Terhorst, Albert Hoogendoorn, Harm Noordhof, Kees Oudshoorn, Piet Rijsburger.

Boeren Leidse Kaas

Een oude kaas die jong is gebleven

door René van Tienhoven

De vele omgekeerde vlaggen langs onze wegen maakten duidelijk dat het boerenbedrijf het moeilijk heeft. Een grote zelfkazende boer in Woubrugge is er zelfs mee opgehouden en gaat zijn heil zoeken in Denemarken. En er zijn tekenen dat nog meer kaasmakende boeren in onze regio hun activiteiten willen staken. Zou het oude ambacht van boerenkaas maken dan helemaal verloren gaan? Dat lijkt met de ecologische herwaardering van lokaal gemaakte producten onwaarschijnlijk. Bovendien kan je ook kaas maken die de kaasfabrieken niet kunnen leveren. Zo legt een aantal boeren rondom Leiden zich toe op het maken van Boeren Leidse kaas, een beschermde kaassoort die al 500 jaar volgens hetzelfde recept wordt gemaakt. Erfgoed Leiden en Omstreken publiceerde er in zijn laatste nieuwsbrief een interessant artikel over. Het gaat over de oprichting in 1927 van een Vereniging tot Bevordering van den Export van Leidsche Boerenkaas. En in die "Vereniging" zaten heel wat boeren uit Hoogmade! Het artikel is hieronder afgedrukt.

Boeren Leidse kaas in het archief

In de Leidse regio wordt van oudsher kaas gemaakt. Een bekend product is de Boeren Leidse, een smaakvolle kaas gevuld met komijn. Het maken gebeurt volgens een bepaald procedé en het product is beschermd. In 1927 probeerden gemeentebestuur en kaasmakers een exportvergunning voor het buitenland te krijgen. Speciaal hiervoor richtten zij een Vereniging tot Bevordering van den Export van Leidsche Boerenkaas op. Deze stelde strenge regels op voor de productie. Een dossier in het Leids stadsarchief laat zien hoe dat in zijn werk ging. Op 15 juli 1927 opende in Leiden een nieuwe Kaasmarkt: "Een gebeurtenis van bijzondere betekenis, vooral wegens het groote economisch belang, dat er voor den middenstand aan den bloei van het Marktwezen is verbonden", aldus het Leidsch Dagblad van die dag. Eerder verhandelden kaasboeren hun producten op de Vismarkt.

Pleidooi voor export naar het buitenland

Naar aanleiding van deze gebeurtenis schreef Keus & Co, kaas-exporteurs te Alphen aan den Rijn, een brief aan burgemeester en wethouders van Leiden. Het bedrijf vond dat de Boeren Leidse

kaas groot onrecht werd aangedaan. De kaas mocht van regeringswege niet zomaar worden geëxporteerd. Dat kon alleen als ze onder controle stond van het Controlestation, het regeringsstempel met vermelding van het vetgehalte zou dragen en meer dan 15 Kg. zou wegen. Het bedrijf pleitte voor het verkrijgen van een exportvergunning.

Advies van de Kamer van Koophandel

Het college had hier wel oren naar en vroeg de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rijnland te Leiden een onderzoek in te stellen. De Kamer adviseerde op 28 oktober 1927 een vereniging van producenten van Boeren Leidse kaas op te richten. Hierdoor zouden zij tegenover de regering sterker staan om de gewenste exportvergunning te verkrijgen.

Oprichting vereniging van kaasmakers

De vereniging kwam er, onder de naam "Vereniging tot Bevordering van den Export van Leidsche Boerenkaas". In de statuten lezen we dat de leden afkomstig moesten zijn uit het gebied rond Leiden waar de kaas vanouds werd gemaakt. In het dossier zitten twee ledenlijsten. Het ging om maar liefst vijftig Boeren Leidse kaasmakers uit Sassenheim, Lisse, Oude Wetering, Voorschoten,

Volg-nummer	Namen Bij ambtshalve inschrijving met rooden inkt in te vullen	Voornamen	Geboortedatum
150	Boer	Hugo Arie	21-4-'40
151	Hoogendoorn	Albertus Luc.	13-4-'40
152	Noordam	Christina Gerd.	1-4-'40
153	Ravenhorst	Janna Wilhelm.	21-4-'40
154	Punt	Jacob	3-12-'38
155	Grandia	Marika	7-6-'40

Leerlingenlijst School met de Bijbel

Toen ik vijf was, zag ik Duitsers een handgranaat in de Wetering gooien om vervolgens de dode of bewusteloze vissen op te scheppen. Later kwamen de Engelsen met honderden vliegtuigen overvliegen, zoveel dat je de zon bijna niet meer zag."

Canada

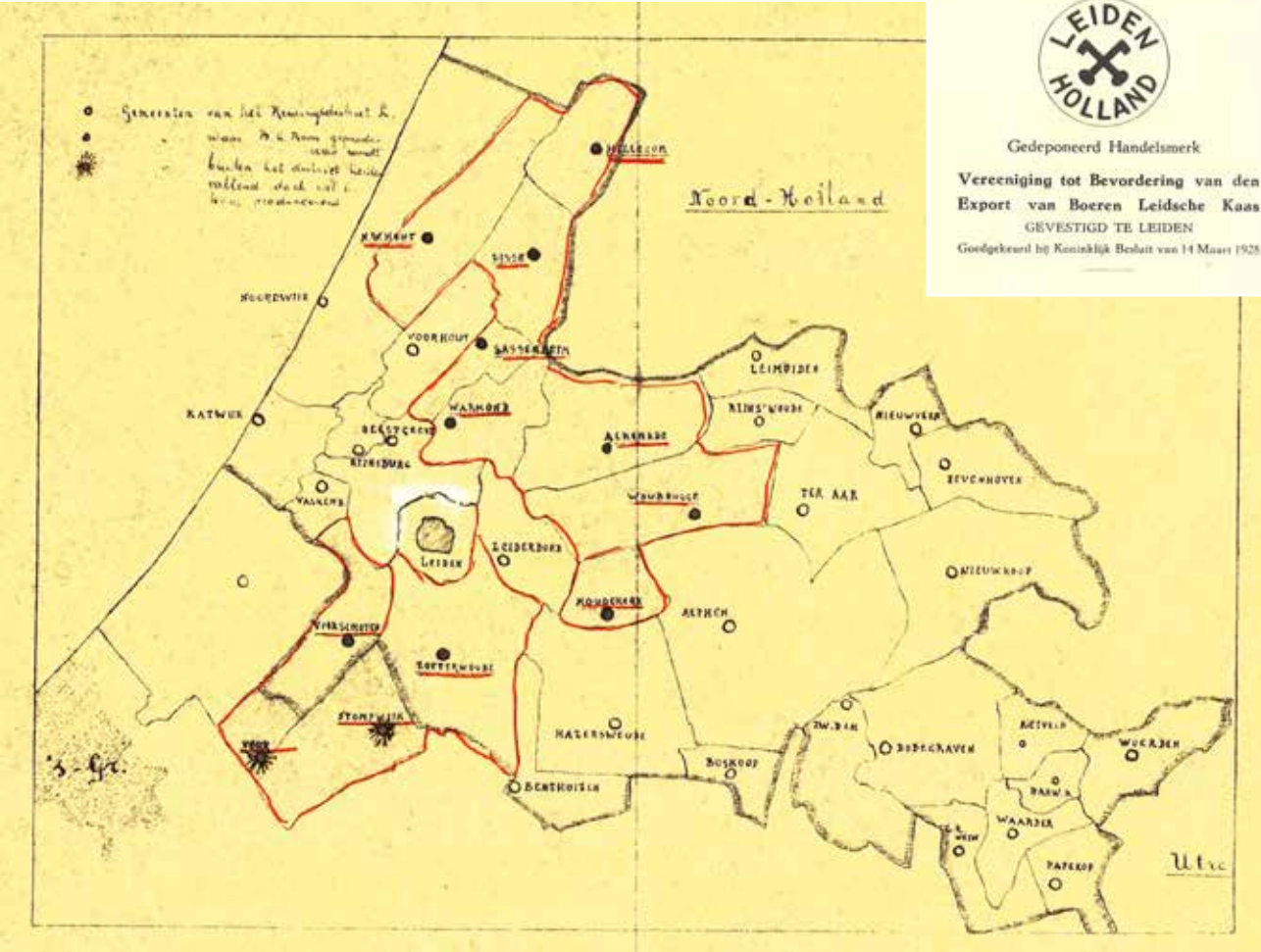
"Ik heb op de Landbouwschool gezeten, maar na een jaar had de directeur in de gaten dat ik niet van school hield. Ik heb met plezier een tijd bij een boer gewerkt. Ik heb Yoka ontmoet toen ze 16 was, bij de zwemplaats aan de Wijde Aa. We zijn op 19 december 1962 getrouwd en waren afgelopen december dus 60 jaar getrouwd. Ik heb een dump-truck gehad en heb als vertegenwoordiger op een fabriek in Limburg gewerkt. Ik heb een paar jaar voor een transportbedrijf gewerkt als vrachtrijder op de Scandinavische landen. Toen hebben we in 1974 ons huis verkocht en zijn naar Canada verhuisd. We wonen in Ingersoll in Ontario. Yoka en ik hebben twee zoons, Albert en Eric, beiden getrouwd, Eric heeft twee jongens en een dochter. Ik werkte in Canada van 16.00 tot 24.00 uur op een fabriek. Overdag maakte ik gewassen grindtegels met een kleine machine. Toen het goed liep

hebben we een grotere pers gekocht. Yoka en ik hebben drie bedrijven opgericht in sierbestrating, tuinaanleg en tuinverlichting. De zoons hebben een bedrijf overgenomen en de andere twee zijn verkocht."

Yoka en Albert lazen op de website van het initiatief van hun oude dorp om Oekraïense vluchtelingen in het oude pand van Keessen aan de Kerkstraat op te vangen. "We waren zeer onder de indruk van de energie die zoveel vrijwilligers er in stoppen", zegt Yoka. Het echtpaar heeft de Stichting Vluchtelingen Woubrugge gesponsord en tijdens hun verblijf in Woubrugge bezocht. Op dezelfde dag hebben zij natuurlijk ook een bezoek aan Museum Van Hemessen gebracht en zijn lid geworden van de historische vereniging. <<

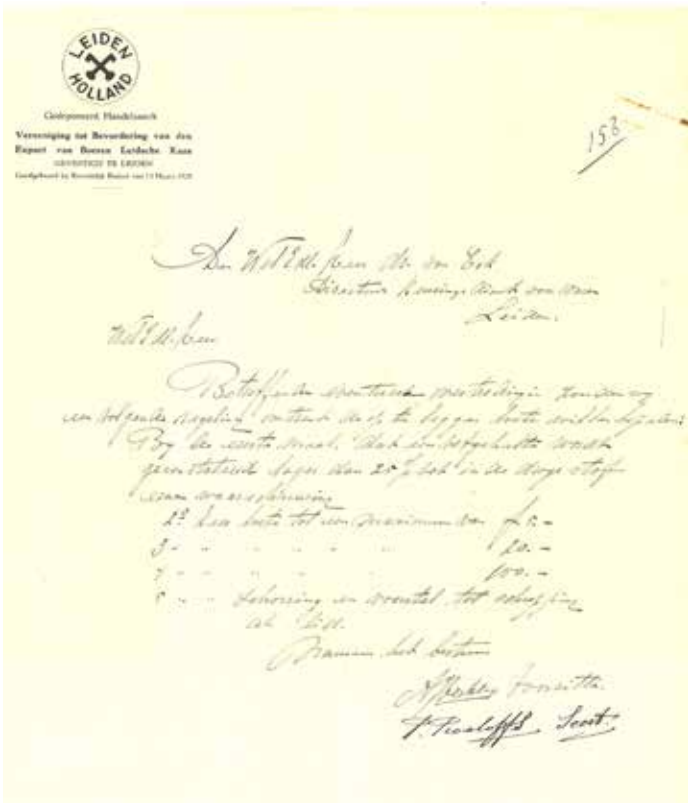
Trouwe vrijwilliger

Op 12 maart 2023 is Plony Disseldorp-van der Lubbe overleden. Haar echtgenoot Jan heeft vele jaren de Jacobs ladder in Hoogmade bezorgd en na diens overlijden heeft Plony dat overgenomen. Na in totaal samen zo'n 20 jaar is Plony er in 2019 mee gestopt vanwege haar gezondheid. Met haar verliest de vereniging een hele trouwe vrijwilliger.

Rijpwetering, Zoeterwoude, Noordwijkerhout, Stompwijk, Veur, Woubrugge, Oud Ade, De Zilk, Warmond, Voorhout, Koudekerk en De Kaag.

Kaart van het productiegebied (in rood aangegeven) van de Boeren Leidse kaasmakers in 1929. Hoogmade, dat één van de belangrijkste kaasproducenten was, is hier eigenaardig genoeg niet apart vermeld en valt onder Woubrugge. Collectie Erfgoed Leiden en Omstreken, SA IV, inv. nr. 9130

Brief uit 1929 van de Vereniging tot Bevordering van den Export van Boeren Leidsche Kaas met linksboven het kaasmmerk. Het bestuur stelt strenge boetes voor als boeren zich niet houden aan het voorgeschreven vetpercentage. Collectie Erfgoed Leiden en Omstreken, SA IV, inv.nr. 9130

of vergelijkbare instrumenten. Leden waarvan de Leidse kaas meer dan vijf maal per jaar minder dan 25% vet in de droge stof bevatte, zouden hun lidmaatschap verliezen. Verder moesten de leden een uniform merk gebruiken: twee elkaar kruisende sleutels met boven het woord Leiden en onder het woord Holland.

Maatregelen van het gemeentebestuur

Maar werd de wens om dit streekproduct naar het buitenland te exporteren gehonoreerd? Direct op de dag van oprichting stuurde de vereniging een verzoek naar de Minister van Binnenlandse zaken en Landbouw. De Minister was niet onwelwillend de exportregels aan te passen, maar vroeg zich af hoe het toezicht en de controle geregeld zouden worden. Een belangrijke rol was weggelegd voor het gemeentebestuur van

Leiden. Zij liet het kaasmmerk registreren en stelde een schema van toezicht en controle door en namens het gemeentebestuur op. Hierin legde zij de voorwaarden vast voor de productie van Leidse kaas. Zo moest de kaas een boerenkaas zijn, dus geproduceerd op een boerderij. Verder diende de kaas vervaardigd te zijn uit gedeeltelijk afgeroomde melk en een vetgehalte te hebben van tenminste 25% vet in de droge stof. Helaas geeft het dossier geen antwoord op de vraag of het Ministerie akkoord gegaan is. Het is wel gelukt de Boeren Leidse een officiële status te geven. Het is tot op de dag van vandaag een uniek streekproduct.

Al 12 generaties lang (teruggerekend sinds ca. 1600!) maakt de Fam. Warmerdam nabij de Warmonderdam in Warmond boerenkaas. Hier Nel Warmerdam-Kelder en Dirk Warmerdam in 1986 bij hun Boeren Leidse kazen. Foto privébezit

Foto uit 1956, genomen bij de Fam. Warmerdam duidelijk is het reliëf-indrukmerk van Boeren Leidse Kaas te zien. Foto privécollectie

Met dank aan André van Noort en Monique Roscher van Erfgoed Leiden en Omstreken. <<

Hoe was het 100 jaar geleden in: Woubrugge?

- 4 april 1923

Deze maand zal het 175 jaar zijn geleden, dat een boerenwoning ingericht werd en gereed kwam tot weeshuis en rusthuis voor oude lieden, onder de leiding van den Ambachtsheer en baljuw, Cornelis van Schellingerhoud, welke van 1708 tot 1749 het "huys Ter Aar" alhier bewoonde en volgens dr. Comrie daar ook zijn kantoor hield.

- 14 april 1923

Vrijdag brak in de Kerkbuurt alhier, in het houten huisje naast het Kerkhof brand uit in den schoorsteen. Dank zij de spoedige hulp, ook van den gemeentebeambte, werden de vlammen gestuit.

- 17 april 1923

Door het gemeentebestuur te Alphen aan den Rijn zijn op de grenswegen der gemeente ijzeren palen geplaatst met het naambordje, aanwijzende den naam van dat gedeelte. Zoo werd op de grens van Woubrugge aan de westzijde langs het voetpad ook zoo'n paal geplaatst welke nu door baldadige handen geheel omgebogen en het bord onzichtbaar werd. Te hopen is dat de dader gestraft wordt.

- 24 april 1923

Een ooievaarsnest. --- Sedert onheuglijke jaren prijkt op het oude Rechthuis alhier een ooievaarsnest. Deze vogels hadden het nest zoo hoog met takken vervaardigd, dat het eens met de jongen er in naar beneden kwam. Het nest was door den eigenaar, den heer Guldemon, dit jaar vernieuwd en door die dieren wederom gereed gemaakt. En nu zagen wij deze week zoo'n langpoot rond het nest vliegen en er is hoop, dat een tweede zal verschijnen (het verhoogt zoo het gezellige buitenleven)

- 2 mei 1923

Dezer dagen is het juist 150 jaar geleden, dat Ds. Alexander Comrie metterwoon ons dorp verliet en zich te Gouda vestigde. 38 Jaren heeft hij de kerk van Woubrugge gediend. De wensch van zijn gemeente, dat hij haar nog door geschriften zou dienen, is niet verwezenlijkt. Uit Gouda kwam niets meer van zijn hand.

- 4 mei 1923

Hoe gevaarlijk het is achter op de autobus te klimmen ondervond de 15-jarige A.v.H., alhier.

Gelijk zoovele jongens was hij achter op de autobus, komende van Woubrugge, geklommen, en slingerde eraf, waardoor hij zijn pols brak en een ernstige verwonding bij het oog opliep. De plaatselijke geneesheer, Dr. H., verleende geneeskundige hulp. Een ernstige waarschuwing voor de jeugd.

21 juni 1923

Naar wij vernemen is er sprake van dat het postkantoor te Hoogmade opgeheven zal worden of dat de dienst zal worden ingekrompen. Dit bezuinigingsmiddel zou hier stellig betreurd worden. Blikken wij terug naar de jaren 1903 en 1904, hoe door het toenmalig dagelijksch bestuur geijverd werd om aan het verzoek der ingezetenen aldaar tegemoet te komen, om een hulpkantoor te Hoogmade te verkrijgen en hoe verheugd men was Simon Bizot als brievenaarder benoemd te zien. Moge alles aangewend worden om de bezuinigingsplan te voorkomen

- 23 juni

Het Noordeinde van ons dorps is zeer verfraaid door een tweetal landhuizen, het eerste op de plaats waar wijlen de heer Klaas Kempenaar zich vestigde, doch nu ten behoeve van den heer M. herbouwd door Gebr. Stigter, welk werk hun tot ere strekt.

Niet minder is de tweede villa, het meer uitgebreid heerenhuis op de plaats en naast het gebouw van onzen wethouder wijlen den heer Jan van Dam, dat Gebrs. Van Luling zeer solide daar stelden en waar de familie F. straks haar intrek zal nemen. Voor oudheidliefhebbers een genot daar te vertoeven. Zeer ad-rem verkreeg dit landhuis en naam van "'t Huys Ter Woude". Met "'t Huys De Boe" en "'t Huys Ter Aar" bewaart dit drietal het schoon verleden van ons dorp.

En in Hoogmade

- De contributie van de Geitenfokvereniging werd vastgesteld op f 1.50 "... en dekgeld per gedekte geit op f 0.50."
- Het kerkbestuur verkocht op 4 april "66 BESTE KERKSCHAPEN". "Alles werd afgemijnd door L. Hoogeveen en P. Zwetsloot Jzn., beiden van Hoogmade, voor f 3486."
- Eind mei bood J.J. Disseldorp te koop aan: "500 L versche wei, dagelijks ook bij kwantum thuis bezorgd."
- "Er is proces-verbaal opgemaakt tegen R., uit Hoogmade, wegens mishandeling van den Leidschen koopman J., in 't café van P."
- Begin juni "Hoog bezoek. Het Rijnlandsch dorp Hoogmade was Zaterdag in vlaggentooi. De reden was een officieel bezoek van den Vrij-Grondheer, het Eerste Kamerlid Mr. Baron Wittert van Hoogland, die dien middag vergezeld van zijn Rentmeester Mr. A.J. Sormani en eenige gasten per auto naar Hoogmade kwam."
- Nachtelijke diefstal op het erf van raadslid J.P. van Leeuwen? "Men heeft een lang persoon zien wegsuipen."
- Enkele dagen later was "des nachts" sprake van "... ontvreemding van een tweetal rijwielen uit een schuur van de Wed. Z. te Hoogmade".
- "Gisteren, den 14den Juni, vierde de heer H. Meijer, hoofd der R.-K. parochiale school te Hoogmade, het gouden feest van zijn ambt als onderwijzer."
- Eind juni: Naar wij vernemen is er sprake van dat het postkantoor te Hoogmade opgeheven zal worden of dat de dienst zal worden ingekrompen. Dit bezuinigingsmiddel zou hier stellig betreurd worden. Blikken wij terug naar de jaren 1903 en 1904, hoe door het toenmalig dagelijksch bestuur geijverd werd om aan het verzoek der ingezetenen aldaar tegemoet te komen, om een hulpkantoor te Hoogmade te verkrijgen en hoe verheugd men was Simon Bizot als brievenaarder benoemd te zien. Moge alles aangewend worden om de bezuinigingsplan te voorkomen <<

Over de baggerriem

Op blz. 7/8 staat een stukje over de baggerriem en baggeren. Piet Boerman (Verhalen van een dorpsjongen) schreef daar het volgende over:

Voor iemand die niet weet wat dit vak (baggeren dus, red.)betekende dan moet hierbij aangetekend worden, dat het bestond uit het in de Wijde Aa naar boven halen van bagger, humus, welke gevormd was door groeien van afstervende waterplanten en daardoor humusrijke en uitstekende bemesting gaf voor de weilanden. Deze bagger werd geleverd voor een gulden of een gulden vijftig per bok (een bok was een boot met een rechthoekige vorm, zonder dek en met een platte bodem die op de binnenwateren wordt gebruikt, vooral om grote vrachten te vervoeren). Bij heel gunstig weer en in de lange dagen kon men wel eens twee bokken per dag afleveren. De baggerbokken moesten voor genoemde prijs bij aflevering wel tot zinkens toe geladen zijn. Werden de dagen korter dan kon niet meer dan één bok per dag afgeleverd worden. Als het heel slecht weer was, met storm en regen of als het water was toegevroren, dan kon er eenvoudig niet gebaggerd worden en dan was men zonder verdienste.

Op zulke dagen, dat er niet gebaggerd kon worden vanwege de storm, namen de baggerlui wel eens hun toevlucht tot iets wat wettelijk niet toegestaan was. Een vetpot was het toch al niet, dus nam men wel eens risico's om toch wat te verdienen. Wisten ze in water waarin het verboden was te baggeren, toch wat bagger te zitten, dan bewaarden ze dit tot het weer te slecht was om op het wijde water hun vak uit te oefenen. Dan, als het nog nacht was, gauw hun baggerschuit vol te baggeren en deze dan als gewoonlijk af te leveren.<<

TOEN & NU WOUBRUGGE

De foto hierboven (met de zgn. bouw-nishut) is vanaf de dijk genomen, richting het westen. De in aanbouw zijnde huizen met de bouwkraan liggen aan de Witte Klaver. De nishut staat op het huidige speelveld. De middelste auto staat voor het nog te bouwen huis aan Veldbies nr. 16. De tweede dam in het water, achter de rechter auto op de eerste dam, is de dam in de sloot die later vervangen werd door een houten brug. Recentelijk kwam hiervoor een duiker in de plaats. (Foto Bep) De twee huizen links op de recente foto zijn die aan de Witte Klaver nr. 7 en nr. 11. (Foto Pim Laarmans)

MARIAHOEVE-LOGIES

KOM BIJ ONS EEN
SOFTIJSJE TAPPEN

7 dagen per week geopend

OFWEGEN 8
2481 KA WOUBRUGGE

KEUR&KEUR
Overlijdenszorg

Afscheidsvoorbereiding
Uitvaartbegeleiding
Nabestaandenzorg

0172-764333
www.keurenkeur.nl

nolina
growers with passion

WOUBRUGSCHE JACHTWERF
G. VAN WIJK - WOUBRUGGE - Tel. 21

ZOMER- EN WINTERBERGING - NIEUW-
BOUW en REPARATIE IN HOUT en STAAL

IN EN VERKOOP VAN JACHTEN
VERHUUR VAN ZEIL- EN MOTORBOOTEN
MET- EN ZONDER SLAAPPLAATSEN

BONDWERF A.N.W.B. KANOSTATION
BOUW VAN MODERNE IJSJACHTEN

WOUBRUGGE
een aantrekkelijk centrum
van Watertoerisme

"De Rijnstreek en hare naaste omgeving" 1936

Woubrugse Jachtwerf G. van Wijk en Zoon
Boddens Hosangweg 80 Woubrugge

0172 - 517127
www.jachthavenvanwijk.nl

INTENZ[®] HOME

Conceptstore - Woubrugge

Op zoek naar een leuke plant of groen cadeau?

INTENZ HOME[®] is het plantenmerk van VDE plant in Woubrugge. In onze Concept Store presenteren we de laatste ontwikkelingen op het gebied van groene lifestyle. Je kunt bij ons terecht met vragen, want ook als je geen groene vingers hebt zijn planten een aanvulling in je interieur.

Adres: VDE plant / Oudendijkseweg 5 / 2481 KE / Woubrugge

Openingstijden: iedere zaterdag tussen 10.00 – 12.30 uur

westmaas interieur

Westmaas Interieur: al sinds 1894 verrassend compleet. Voor de inrichting van woning, comfortabel slapen of ambachtelijke stoffering van meubel of boot. Altijd speciaal voor u op maat gemaakt. Stap gerust eens binnen in onze winkel voor een kennismaking en een eerlijk en vrijblijvend advies.

Boddens Hosangweg 4 | Woubrugge | 0172 518107 | www.westmaas.nl

Hoekstra Autoservice

- Onderhoud
- Reparatie
- Apk

*Haal- en brengservice,
leenauto beschikbaar.*

**Zinkweg 7A
Alphen aan den Rijn
Tel.: 0172-501400**

**Maak snel
een afspraak.**
Ons team staat
voor je klaar!

Hypotheek | Verzekeringen | Pensioenen | Betalen | Sparen

**Vertrouwde gezichten op een
vernieuwde plek.**

Wij zijn er voor jou.

**VELDSINK
VEERMAN**

RegioBank

vertrouwd, verzekerd, Veldsink.

Dokter Lothlaan 8, Woubrugge | 0172 - 518 256 | woubrugge@veldsink.nl | veldsink.nl